

OLOT
DESAPAREGUT

OLOT

DESAPAREGUT

Keta Capdevila Werning

OLOT DESAPAREGUT

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: març del 2019

© dels textos: Keta Capdevila Werning

© del pròleg: Fina Puigdevall Nogareda

© de les fotografies: diversos autors

© de l'edició: Editorial Efadós

© de la col·lecció Catalunya Desapareguda: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Idea original, disseny i fotocomposició:

Editorial Efadós

Col·laboració:

Ajuntament d'Olot

Amb el suport:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Agraïments: Aquest llibre és fruit d'un treball conjunt i ha estat possible gràcies a tot el personal de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa, i molt especialment he d'agrair a Quim Roca el seu acompanyament en tot el procés, el seu coneixement i la seva mirada.

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de portada:

Francesc Jaume Coll (Mestres) / Fons Francesc
Jaume Coll (Mestres)

Fotografia de la portadella:

Fèlix Planagumà Planagumà / Col·lecció d'imatges
de Fèlix Planagumà Font

ISBN 978-84-17432-11-9

DL B 3523-2019

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

PRÒLEG

L'Olot desaparegut

Pàg. 10

INTRODUCCIÓ

L'Olot desaparegut, l'Olot recordat, l'Olot present

Pàg. 14

EL NUCLI ANTIC

De vila a ciutat

Pàg. 92

ELS BARRIS

El creixement de la ciutat

Pàg. 142

PAISATGE

L'entorn natural

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Pròleg

L'OLOT DESAPAREGUT

Fina Puigdevall Nogareda, propietària i cuinera de Les Cols Restaurant

Un pensament que sempre m'acompanya és que, un bon dia, vaig tenir la idea d'obrir un restaurant al mas les Cols per preservar-lo del creixement desmesurat i ràpid que es preveia que experimentaria la ciutat d'Olot. I així va ser.

Quasi sense adonar-nos-en, ens vam veure flanquejats per una autovia, un polígon, un tanatori... Soc filla de la dècada dels seixanta d'un segle que ja hem deixat enrere i, al llarg d'aquests 55 anys de vida, he estat testimoni presencial d'aquest desenvolupament imparable.

Em ve a la memòria, com si fos ara mateix, com cada primavera, a mitja tarda, fidel a la seva cita, visitava el mas

en Pere de la Burra, un ancià que vivia a l'asil de Banyoles, amb les monges. Aquell home era menut i portava els cabells molt curts, com un raspall. El recordo molt net i polit. Arribava amb tartana i recorria els masos de la Garrotxa demanant caritat: a l'Espart, a les Feixes, a can Vayreda, al mas Subiràs, al mas Puigdevall o al mas Mata de les Preses. A les Cols hi feia nit.

La meva mare li preparava una sopa de pa i menta –que anava a buscar arran de la muralla– i una truita de dos ous a la francesa.

Quan es feia fosc, aquell home, per esperar l'hora d'anar a dormir, feia rosaris amb granets de lledoners.

Aquest record senzill però intens de la meva infantesa és per a mi el paradigma d'aquell Olot desaparegut. La nostàlgia d'un altre temps, l'esperança d'un temps futur.

VICENÇ GRIVÉ COWA / Col·lecció D'IMATGES DE LA BIBLIOTECA MARIA VAYREDA

DOLORES GIL DE PARDO / Col·lecció D'IMATGES DE LA BIBLIOTECA MARIA VINYEDA

PRIMERA VISTA PANORÀMICA DE LA CIUTAT

Aquesta és una de les vistes panoràmiques més antigues de la ciutat, datada el 1869. Està presa des de la falda de Batet de la Serra i s'hi distingeixen les muralles construïdes durant la guerra carlina, l'Hospici, l'església parroquial de Sant Esteve, el santuari de la Mare de Déu del Tura i, al fons, el volcà del Montsacopa i la capella de Sant Francesc d'Assís al cim. La ciutat ja ha començat a créixer fora muralles i, a partir d'aquest moment, el progrés industrial repercutirà en la construcció de fàbriques tèxtils al costat del riu, que s'albirà seguint la filera d'arbres en primer terme de la imatge.

Introducció

L'OLOT DESAPAREGUT, L'OLOT RECORDAT, L'OLOT PRESENT

Keta Capdevila Werning, historiadora de l'art

Més de cent anys són els que han passat des de les primeres imatges que apareixen en aquestes pàgines; més de cent anys de canvis i de creixement que han anat transformant la ciutat tal com la coneixem avui. La proposta que es presenta en aquest llibre és un recorregut, un itinerari i, fins i tot, una passejada per aquesta ciutat desapareguda, un viatge en el temps acompanyats per la mirada de diversos fotògrafs que han plasmat el passat i el canvi. Aquest llibre és, també, una pinzellada visual d'una part de la nostra història.

Les imatges que es presenten formen part de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa, que ahora consta de 82 fons i col·leccions diversos, i que en total configuren quasi 350.000 fotografies des del 1850 fins a l'actualitat. La tasca de seleccionar les imatges que apareixen en el llibre ha estat àrdua; d'aquestes 340.735 imatges –una gran quantitat de les quals, per la cronologia, ja quedaven descartades– se'n poden veure 162. Aquesta selecció ha volgut mostrar, per una banda, el que ha desaparegut i, per altra banda, el conegut. Així, s'ha volgut establir un equilibri entre els indrets rellevants que han persistit a la nostra ciutat i aquells llocs que ja no hi són i que només perduren en les imatges i, molt probablement, en el record de moltes persones.

VICENÇ GRIVÉ COMIA / Col·lecció JOAN CASULLA VILANOVA

RIU FLUVIÀ

A la pàgina anterior, vista del riu Fluvià a l'altura del pont de Santa Magdalena al voltant del 1880. A la dreta del pont s'identifica una torre de l'antiga muralla i, al fons, la xemeneia d'una fàbrica. Amb el temps, les empreses s'establiran al llarg del riu coincidint amb el creixement tèxtil.

CAP AL NUCLI ANTIC

En aquesta pàgina, el carrer d'Antoni Soler el 1950, sense asfaltar, amb un grup de participants en el concurs de pesca organitzat pel Fomento de Pesca Deportiva, entitat fundada el 1948, descendent del Fomento de Caza y Pesca de Olot y Comarca.

AUTOR: DESCONEGUT / FOT: JORDI PUJULÀ RIBERA

En aquest llibre hi trobareu carrers, monuments, edificis, indrets, vistes i paisatges; pràcticament no hi ha persones i, en pocs casos, esdeveniments, i, quan apareixen aquests esdeveniments, són per mostrar la ciutat i les seves peculiaritats. Perquè és un àlbum de records de l'urbanisme i el paisatge de la ciutat, que s'evoca amb aquesta passejada virtual.

El llibre s'ha estructurat en tres capítols. En primer lloc, el capítol dedicat al nucli antic. En aquest apartat es presenta el barri vell a través dels indrets més característics que configuraven la ciutat de dins les muralles. El recorregut s'inicia a la plaça Major i condueix el lector pels indrets de culte, els espais públics i els monuments que conformen el centre històric de la vila, evocant la històrica vila vella i vila nova, i també les festivitats i els esdeveniments més destacats.

El segon capítol presenta el creixement de la ciutat i els barris. L'expansió comença a tenir lloc a principis del segle xx, amb el creixement industrial al llarg del riu, com també amb la urbanització de nous barris més enllà de les muralles

històriques; així, es presenten, entre d'altres, l'Eixample Malagrida, l'Eixample Popular i els barris de Sant Miquel, de Sant Pere Màrtir i de Sant Roc.

Finalment, el tercer capítol mostra el paisatge, és a dir, l'entorn natural de la ciutat, com ara les fonts, els paratges, els volcans, aquells indrets on l'oci i l'esbarjo s'han fet presents al llarg de la història, com també les vies principals d'entrada i sortida de la ciutat, que alhora marcaven els límits d'Olot, avui totalment integrades en el seu urbanisme.

La imatge més antiga que es pot veure és del voltant del 1869 i les més modernes són del voltant del 1960; no solament es fa present el transcurs del temps a la ciutat, sinó també en les mateixes fotografies. S'ha procurat que la selecció fos variada, tant en el que mostren les imatges com també en la cronologia, en la diversitat de fons i en els fotògrafs que s'han escollit. Cada època i cada fotògraf aporten una mirada concreta de la ciutat: alguns fotògrafs són realment cronistes d'una època i altres són artistes del seu temps.

FELIX PLANAGUMA PLANAGUMA / Col·lecció D'IMATGES DE FELIX PLANAGUMA FONT

EL NUCLI ANTIC

De vila a ciutat

Les primeres referències d'Olot daten de l'any 871, tot i que anteriorment ja hi havia població a la zona. A partir del segle XI, la població creix i el 1221 es construeix la muralla antiga que delimitava la vila vella, que anava del santuari de la Mare de Déu del Tura al riu i a la plaça del Palau. Els terratrèmols dels anys 1427 i 1428 van destruir la ciutat, i aquesta es va reconstruir i es va formar l'anomenada *vila nova*, que se centrava en la plaça Major i els carrers adjacents.

Al llarg dels segles, la vila es va expandir: primerament en les vies d'entrada, que corresponen als actuals carrers de Sant Rafel, de Sant Cristòfol, de Sant Miquel i de Sant Bernat. També es va configurar el que serà l'actual Firal com a indret per celebrar les fires de bestiar. Al segle XIX hi torna a haver un gran creixement demogràfic promogut per la industrialització del sector tèxtil. No va ser fins al 1907 que Olot obtingué el títol de ciutat, moment en què es van iniciar nous canvis urbanístics a la localitat.